

Bijlage – Opvolging aanbevelingen eerste Gateway Review

Hieronder zal per aanbeveling uit de eerste Gateway Review "Samen sprinten naar de start" ingegaan worden op de opvolging van de aanvullende maatregelen die naar aanleiding van het rapport zijn aangekondigd in de beleidsreactie.

Aansluiten op het DSO (aanbeveling 1 en 2)

De eerste twee aanbevelingen uit de eerste Gateway Review luiden: "Ga, ondanks de onzekerheden die er zijn, als bevoegd gezag zo snel als mogelijk over tot het contracteren van de benodigde leveranciers". En: "Ondersteun de bevoegde gezagen meer en beter bij het aansluiten, zowel vanuit het programma ADS als vanuit de koepels."

Allereerst moet worden aangetekend dat de eerste Gateway Review is geschreven in februari 2020, voordat het besluit tot uitstel van inwerkingtreding door de minister in samenspraak met de koepels is genomen. Het resultaat van de Gateway is mede aanleiding geweest van het besluit tot uitstel. Het 'zo snel mogelijk' komt daarmee in andere context te staan. Toch is ten aanzien van de nieuwe beoogde inwerkingtredingdatum eveneens voortgang vereist, aangezien bevoegd gezagen bij het uitstel hebben aangegeven 2021 graag te willen gebruiken om hun organisatie in te richten en te oefenen.

Beleidsreactie;

- *Ik onderschrijf de urgentie ten aanzien van de verwerving en aanpassing van lokale ICT-systemen om de koppeling met de landelijke voorziening tot stand te brengen. De eerste overheden hebben hun aansluiting met het DSO-LV inmiddels gerealiseerd en steeds meer overheden hebben hun aansluiting inmiddels ingepland.*
- *Ik realiseer me dat we meer moeten doen dan nu al gebeurt op het gebied van aansluitondersteuning. Ook realiseer ik mij dat een gedifferentieerde aanpak per keten en per type bevoegd gezag nodig is, onder meer vanwege de specifieke kenmerken per keten en de verschillende overgangsrechtelijke situaties per type bevoegd gezag.*
- *Het vraagt ook om meer heldere communicatie over het aansluitproces naar alle bevoegd gezagen, zodat iedereen weet welke stappen per keten gezet moeten worden. Naast de lopende operationele en tactische contacten met leveranciers, zal ik samen met de bestuurlijke partners ook op strategisch niveau het gesprek aangaan met leveranciers ten aanzien van het productontwikkeling en implementatiecapaciteit*

Opvolging;

- Door bevoegd gezagen wordt volop ingezet op het aantrekken van leveranciers en aansluiten op het DSO-LV. Het landelijke expertiseteam voor aansluiten is uitgebreid. Met bevoegde gezagen die zich nog niet hebben aangemeld voor de aansluitplanning is contact gezocht. In een gedetailleerde publieksversie van de roadmap Route2022 (aandeslagmetdeomgevingswet.nl) houdt BZK met de bevoegd gezagen vinger aan de pols voor de beoogde streefmijlpalen. De voortgang op de Roadmap wordt gemonitord en periodiek geactualiseerd.
- De ondersteuning vanuit programma en koepels is uitgebouwd; Op het ontwikkelaarsportaal van het DSO – het speciale communicatiekanaal voor ontwikkelaars van Omgevingswet-software – staat een overzicht van de beschikbare softwarepakketten van leveranciers, die hebben aangetoond te kunnen aansluiten op en werken met het DSO. Er is actie genomen om best practices over aansluiten en verwerven van software actief uit te dragen, en voorbeelddocumenten te delen.
- Er is een interbestuurlijke aanpak van het strategisch en tactisch leveranciersmanagement gemaakt, die nu wordt uitgevoerd.
- De aanmeldingen en realisatie van de aansluitingen worden per bevoegd gezag en per keten gemonitord. Uw Kamer ontvangt hiervan maandelijks een rapportage. Onlangs is de presentatie van de aansluitmonitor uitgebreid en openbaar gemaakt, waardoor per bevoegd gezag duidelijk wordt voor welke aansluiting een organisatie zich heeft aangemeld, welke aansluitingen al zijn gerealiseerd of beproefd. Zie <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/aansluitmonitor/>

Vullen van het DSO (aanbeveling 3)

De derde aanbeveling luidde: "Geef meer aandacht per type bevoegd gezag aan 'vullen' als zelfstandige, belangrijke activiteit. Bundel, verbeter de informatievoorziening en monitor de voortgang."

Beleidsreactie;

- *Het Rijk verzorgt het belangrijkste deel van de eerste vulling van het DSO met juridische regels door middel van de Omgevingsregeling, aanvullingsregelingen, Invoeringsregeling, Nationale Omgevingsvisie, de bruidsschat en bestemmingsplannen ed. Daarboven komen bijbehorende vragenbomen en digitale formulieren voor vergunningschecks en vergunningsaanvragen.*
- *Om dit beter inzichtelijk en stuurbaar te maken, concretiseer ik nu in samenspraak met bestuurlijke partners de bestaande vulstrategie en aanpak en verstevig ik de regie op het vulproces.*

Opvolging:

- *Wat nodig is ten aanzien van vullen verschilt tussen de ketens en de bevoegd gezagen. In de zomermaanden is de strategie voor het vullen aangescherpt en in gang gezet om hier meer richting aan te geven. Daardoor is er duidelijkheid over wat nu wanneer van wie wordt verwacht.*
- *Er worden verschillende fases in de vulstrategie van het DSO onderscheiden:*
 - *vulling die nodig is voor de goede voorbereiding door overheden (oefenen);*
 - *vulling die vanaf het moment van inwerkingtreding beschikbaar moet zijn voor gebruikers en;*
 - *vulling die de jaren daarna beschikbaar komt in verband met de overgangstermijnen voor waterschapsverordeningen en omgevingsplannen*
 - *toekomstige vulling die in het kader van de uitbouw kan gaan ontstaan.*
- *In de Roadmap Route2022 is de planning opgenomen die helder maakt wanneer welke onderdelen in het DSO worden opgenomen. Ook aan het advies om de voortgang van de vulling te monitoren wordt de komende tijd gewerkt.*
- *In de oefenomgeving is de bruidsschat voor vier bevoegd gezagen gepubliceerd. In Q4 komt de bruidsschat beschikbaar voor alle gemeenten en waterschappen, wat het mogelijk maakt hiermee te oefenen. Dit geldt zowel voor de juridische regels als de eerste vragenbomen en indieningsvereisten.*

Oefenen met het DSO (aanbeveling 4)

De vierde aanbeveling luidde: "Werk een oefenstrategie uit per keten en per bevoegd gezag (rijk, gemeenten, provincies en waterschappen, omgevingsdiensten), wacht niet met oefenen totdat de werkelijke content is ingebracht en stel teams samen voor ketentesten."

Beleidsreactie;

- *Er zal samen met de bestuurlijke partners een gezamenlijke definitie en oefenstrategie worden uitgewerkt. Sinds eind vorige jaar wordt gecommuniceerd wat de minimale eisen zijn om na inwerkingtreding met de Omgevingswet te kunnen werken.*
- *Oefenen omvat onder andere het inregelen, beproeven en bijstellen van het DSO. In 2018 en 2019 gebeurde dat via meer dan 100 praktijkproeven. Nu via oefencases. Deze worden geprioriteerd en ontwikkeld op basis van de set minimale eisen (brief d.d. 27 juni 2019, Kamerstukken 2018/19, 33118 nr. 119). Overheden kunnen zelf met deze oefencases aan de slag, maar kunnen hier ook extra hulp en ondersteuning bij krijgen.*
- *Het aanbod zal de komende tijd worden uitgebreid en extra onder de aandacht gebracht worden om het gebruik van de oefencases te stimuleren en aan te jagen. De regionale implementatieondersteuners ondersteunen daarbij.*
- *Ketentesten worden onderdeel gemaakt van het voortbrengingsproces. Via de 'werkende keten' aanpak stimuleren de regionale invoeringsondersteuners (RIO 's) de bevoegd gezagen om werkende ketens te installeren in de oefenomgeving en deze aan elkaar te laten zien. Koplopers delen op deze manier hun resultaten en ervaringen ter inspiratie en kennisvermeerdering van partijen die minder ver zijn.*

Opgvolging;

- De aanpak van het oefenen is meer gestructureerd. In de interbestuurlijke oefenstrategie is zowel per keten als per type bevoegd gezag uitgewerkt hoe kan worden geoefend.
- Het aanbod aan oefencases is uitgebreid, zowel in aantal als in complexiteit. Inmiddels zijn 12 oefencases gepubliceerd op de website, die samen met de bevoegde gezagen en de koepels zijn gemaakt en gerelateerd aan functionaliteit van het DSO.
- Oefenen is veel meer onder de aandacht gebracht en aangejaagd, dat wordt de komende tijd gecontinueerd.
- Met de aanpak 'werkende ketens' stimuleert en faciliteert de RIO het vroegtijdig implementeren van werkende ketens in de oefenomgeving in de regio. Snelle partijen nemen hier minder snelle partijen in mee.
- Ten aanzien van het DSO worden de ketentesten zoals geïnitieerd door het Interbestuurlijke Acceptatieteam een vast onderdeel van het reguliere voortbrengingsproces van DSO. De tests worden per kwartaal uitgevoerd en de resultaten worden nadien gepubliceerd op de website van Aan de slag.
- De tactisch beheerorganisatie neemt de organisatie van de ketentesten over, teneinde deze ook voort te zetten in de beheerorganisatie. Momenteel bezie ik de mogelijkheden om de reikwijdte en diepte van de ketentesten verder te vergroten.
- Het aansluiten en oefenen door bevoegd gezagen wordt gemonitord. Met bevoegd gezagen die achter lopen op mijlpalen, wordt via de koepel actief contact gezocht.

Criteria voor inwerkingtreding (aanbeveling 5)

De vijfde aanbeveling luidde: *"Bepaal snel duidelijke criteria op basis waarvan een verantwoorde besluitvorming over de datum van inwerkingtreding kan plaatsvinden en zorg voor focus tijdens de implementatiefase."*

Ten aanzien van deze aanbeveling zijn geen verdere aanvullende maatregelen aangekondigd naast de al bestaande maatregelen. De criteria die ik hiervoor samen met de bestuurlijke partners hanteer heb ik in april aan beide Kamers gezonden¹. Het zijn:

1. mate van stabiliteit van de wetgeving;
2. voortgang op het DSO en;
3. voortgang van de implementatie bij de bevoegde gezagen.

Communicatie over doel, dienstverlening en implementatieproces (aanbeveling 6)

De zesde aanbeveling luidde: *"Communiceer over doel en dienstverleningsniveau en maak een duidelijk overzicht van het implementatieproces. Plaats de technische en praktische acties in de context van de totale veranderopgave."*

Beleidsreactie;

- *Ik onderschrijf de aanbeveling meer helderheid te creëren over het daadwerkelijke dienstverleningsniveau en zal dit ook relateren aan het dienstverleningsniveau dat overheden nu gewend zijn in de huidige voorzieningen (OLO, AIM, RP.nl). Dit zal ook meer duidelijkheid geven hoe het huidige dienstverleningsniveau in concrete vorm wordt gehandhaafd.*
- *Daarnaast is het, in aanvulling op aanbeveling 2, nu van belang dat er voor de rest van 2020 een heldere en concrete roadmap is over de afbouw van het DSO, die voor eenieder duidelijk maakt wat wanneer is te verwachten. Deze roadmap komt op korte termijn beschikbaar en hiervan zal een publiekversie worden gemaakt.*
- *Tot slot is meer helderheid nodig over de (tussenliggende) mijlpalen in het implementatieproces. Hier zet ik aanvullende communicatiemiddelen op in.*

Opgvolging;

- Sinds eind vorig jaar wordt gecommuniceerd wat de minimale eisen zijn om bij inwerkingtreding met de Omgevingswet te kunnen werken. Alle koepels hebben deze vertaald in praktische stappenplannen die houvast bieden bij het maken van keuzes en het stellen van prioriteiten door bevoegde gezagen. De voortgang van de implementatie bij individuele organisatie wordt gemeten aan de hand van de invulling van de minimale voorwaarden voor inwerkingtreding.

¹Kamerstukken I 2019/20, 33118, BD / Kamerstukken II 2019/20, 33118, nr. 142

- Zoals bovenstaand reeds vermeld houdt BZK samen met de bevoegd gezagen en koepels in een gedetailleerde publieksversie van de Roadmap 2022 (aandeslagmetdeomgevingswet.nl) de voortgang bij tav de beoogde mijlpalen. De roadmap wordt periodiek geactualiseerd.
- De communicatie van het programma is geïntensiveerd; zo is er een toolbox ontwikkeld waarmee bevoegd gezagen kunnen communiceren naar de toekomstige gebruikers. Dienstverlening en ondersteuning van het implementatieproces staan daarbij steeds centraal.

Opereren als één overheid (aanbeveling 7)

De zevende aanbeveling luidde: *"Blijf opereren als één overheid en help elkaar."*

Beleidsreactie;

- *De Omgevingswet vraagt om blijvende interbestuurlijke samenwerking. Niet alleen op bestuurlijk en programmaniveau, maar vooral ook in de uitvoerende processen tussen bevoegd gezagen en bij het vullen van het DSO.*
- *De review wijst er zeer terecht op dat creativiteit, samen de schouders eronder zetten en als team blijven werken essentieel is voor het succes. Ik ben blij met de constatering van het reviewteam dat er nog steeds veel energie is om de volgende stappen te zetten. De eerdere bestuurlijke afspraken blijven daarbij het kader dat ons samen bindt.*

Opvolging;

- Ook de afgelopen periode is ingezet op samenwerking op bestuurlijk en programmaniveau, maar vooral ook in de uitvoerende processen tussen bevoegd gezagen en bij het vullen van het DSO.
- Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijk streven, zoals te zien is in Route2022 en het Implementatieplan 2021.
- Ten aanzien van het DSO is er bijvoorbeeld een annotatiestrategie opgesteld die interbestuurlijk is afgestemd en vastgesteld. In deze strategie wordt beschreven hoe het nieuwe 'annoteren' werkt (het 'taggen' van de juridische regels zodat er bijvoorbeeld op gefilterd en gezocht kan worden in de Viewer Regels en Kaart)
- Rijksbreed is er een aanpak om tot afgestemde vragenbomen te komen die gereed is voor interdepartementale vaststelling.

Portfoliomanagement (aanbeveling 8)

De achtste aanbeveling luidde: *"Zorg bij het beheer voor een goede afstemming van het portfoliomanagement over de hele keten en maak heldere afspraken over de beschikbare capaciteit en financiële middelen."*

Beleidsreactie;

- *Het reviewteam wijst er terecht op het portfoliomanagement als cruciaal proces om beschikbare middelen op een doelmatige manier te verdelen, die recht doet aan de behoeften van de bestuurlijke partijen en gebruikers van het DSO en tegelijkertijd rekenschap geeft van een beheerste wijze van realisatie.*
- *Het uitwerken van het portfolio proces wordt nu versneld opgepakt door de Strategisch Beheerorganisatie DSO in afstemming met de bestuurlijke partners. De eerste stappen voor het inrichten van portfoliomanagement zijn reeds gezet, waarmee beoogd wordt inzicht te geven in het integrale portfolio, zowel vanuit oogpunt van beheer, doorontwikkeling als uitbouw.*

Opvolging;

- Door de strategisch beheerorganisatie is inmiddels het portfolio proces uitgewerkt en de governance hiervan is interbestuurlijk afgestemd.
- Er is gestart met de eerste toepassing ervan aan de hand van de eerste uitbouw-cases. Deze worden volgens het afgesproken proces uitgewerkt, via definitiestudies en business cases zoals voorzien in de agenda Uitbouw.